

Democratie en rechtvaardigheid in transitie

Udo Pesch

Sectie Ethiek en Filosofie van Technologie

Faculteit Techniek, Bestuur & Management

1. De paradox van de liberale democratie
2. Infrastructurele projecten en rechtvaardigheid
3. Het cyclische karakter van besluitvorming
4. Conclusies

I. De paradox van de liberale democratie

Two models of democracy

Liberal
rights sta
at

Gemeenschap op basis
gedeelde identiteit

YASCHA MOUNK

THE PEOPLE VS.
DEMOCRACY

WHY OUR FREEDOM
IS IN DANGER
& HOW TO SAVE IT

De twee modellen zijn tegengesteld, maar in een goed functionerende democratie zijn ze met elkaar in evenwicht

Volgens Mounk is het evenwicht verloren gegaan, wat voor hem de opkomst van het populisme verklaart

- Wantrouwen tussen burgers en overheid
- Ratio versus emoties
- Wat is rechtvaardig

II.

Infrastructurele projecten en rechtvaardigheid

Buren van Lage Weide

Versterking dijken

De achtertuin van een woonwiel in de wijk, met op de achtergrond de Waaldijk.

Foto: Marcel van den Broek / de Volkskrant

REPORTAGE | PROTEST IN VEENLAND

'Ze plempen een plan over je heen'

Tot 2050 moet in Nederland 1.100 kilometer aan dijken worden versterkt. Ook bij de waaldijk staan de plannen op veel vetret. 'Burgers moeten vooropstaan, niet de centen.'

Met van Dijkster

Waarom plempen zij de handen daar?

Lang naar de heer te plan omge-

de gemeenschap die bestaand met

WATERWEG ACTUEEL

PROTEST TEGEN VERBREDING A4 DELFT-SCHIEDAM

22 mei 2018 geen reacties

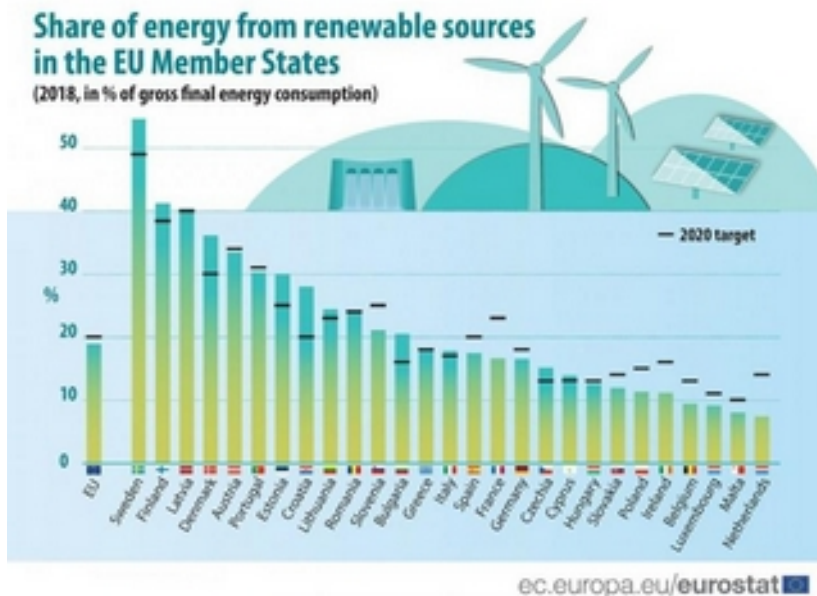
SCHIEDAM- Sichtung Batavier roept iedereen op om op 13 juni

Tegenstanders worden vaak gezien als 'nimby's' die handelen op basis van:

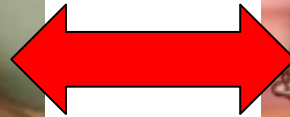
- Eigenbelang
- Desinformatie
- Niet rationele overwegingen

Infrastructurele projecten leiden tot een herverdeling van lokale kosten en (meestal) nationale baten

Verdelende
rechtvaardigheid

Procedurele
rechtvaardigheid

Conventionele manier om met
herverdelingsvragen om te gaan

De toevoeging van 'rechtvaardigheid-als-erkenning'

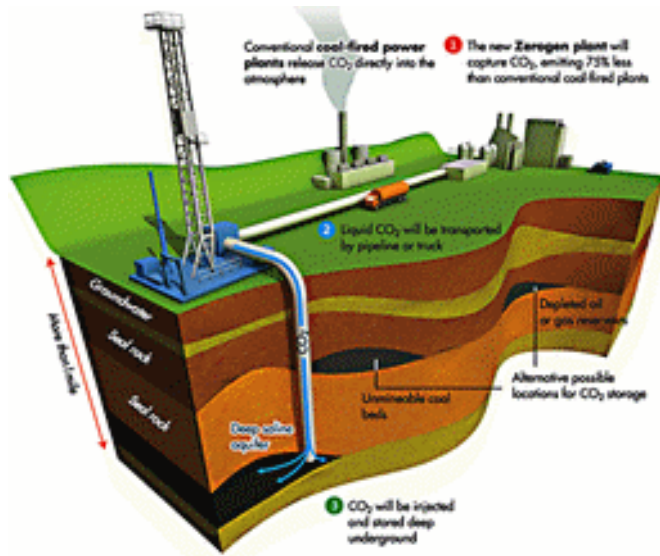

Rechtvaardigheid-als-erkenning verklaart waarom mensen zo boos zijn en waarom besluitvormers en gemeenschappen elkaar vaak niet begrijpen

III.

Het cyclische karakter van besluitvorming

Figuur 2 PF1 contouren van de A-517. Het PF1 is overall kleiner dan 10⁴ per jaar. Binnen het groene gebied is het PF1 tussen 10³ en 10⁴ per jaar; in het blauwe gebied (binnen de paarse contouren) is het PF1 tussen 10² en 10³ per jaar.

Co2-opslag in Barendrecht definitief van de baan

4 nov 2010 - leestijd 1 minuten

Het CO₂-opslagproject in Barendrecht gaat niet door. Het verlenen van vergunningen is stölgelgnd. Dat heeft minister Maxime Verhagen (Economische Zaken) donderdag bekendgemaakt.

Voorstel

Een idee voor een project

Formal assessment

Toepassen van tools en methodes om de impact van bekende waarden te bepalen

Informal assessment

Voor een lokale gemeenschap is dit voorstel aanleiding zich als gemeenschap te mobiliseren en nieuwe waarden naar voren te brengen

Reactie

Emergente waarden leiden tot aanpassingen van het project ('backflow')

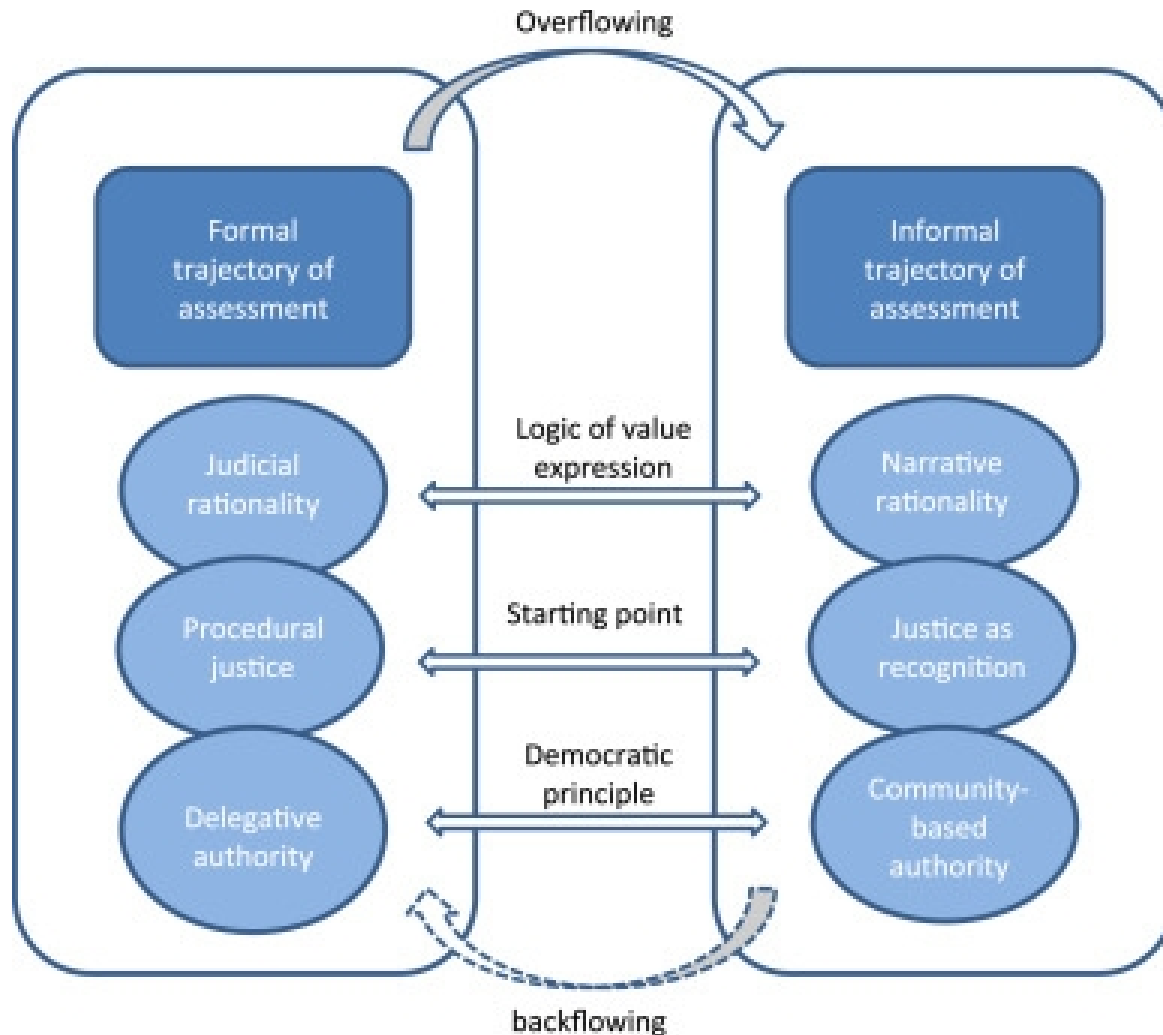
Framing — Bekende waarden

'Issues' — Emergente waarden

Overflowing

Backflow (reframing)

Conclusies

Lokaal verzet kan aanleiding geven
tot nieuwe kennis, perspectieven
en waarden

Het is een mogelijkheid om te leren

Hoe om te gaan met lokaal verzet?

- Het opplakken van het nimby-etiket ontnemt gemeenschappen de mogelijkheid zichzelf rondom emergente waarden te organiseren
- Je kunt niet van tevoren bepalen wat het publiek accepteert of niet
- Eigenbelang kan een trigger voor publiek belang zijn
- Emoties zijn niet rationeel, maar kunnen aanleiding geven tot collectieve actie

Enkele lessen:

- Het is belangrijk om controversies te zien als mogelijkheden om het besluitvormingsproces te openen voor nieuwe perspectieven en waarden
- Verzet (en de samenleving in het algemeen) wordt vaak gezien als een horde die moet worden genomen, dit maakt het moeilijk om tot meer democratische infrastructurele projecten te komen
- Infrastructurele projecten (en beleid in het algemeen) worden vaak gezien als afzonderlijke cases, terwijl zulke projecten een cyclisch karakter hebben en beïnvloed worden door controversies die elders spelen
- Projecten moeten niet geëvalueerd worden op hun geïsoleerde uitkomsten, maar op hun vermogen om legitieme en effectieve backflows te komen

- Correljé, A. F., Cuppen, E., Dignum, M., Pesch, U., & Taebi, B. (2015). Responsible innovation in energy projects: Values in the design of technologies, institutions and stakeholder interactions *Responsible Innovation 2* (pp. 183-200): Springer International Publishing.
- Cuppen, E., Brunsting, S., Pesch, U., & Feenstra, Y. (2015). How stakeholder interactions can reduce space for moral considerations in decision making: A contested CCS project in the Netherlands. *Environment and Planning A*, 47(9), 1963-1978.
- Cuppen, E., Ejderyan, O., Pesch, U., Spruit, S., van de Grift, E., Correljé, A., et al. (2020). When controversies cascade: Analysing the dynamics of public engagement and conflict in the Netherlands and Switzerland through “controversy spillover”. *Energy Research & Social Science*, 68, 101593.
- Cuppen, E., Pesch, U., Remmerswaal, S., & Taanman, M. (2019). Normative diversity, conflict and transition: Shale gas in the Netherlands. *Technological Forecasting and Social Change*, 145, 165-175.
- Dignum, M., Correljé, A., Cuppen, E., Pesch, U., & Taebi, B. (2016). Contested Technologies and Design for Values: The Case of Shale Gas. [journal article]. *Science and Engineering Ethics*, 22(4), 1171-1191.
- Dignum, M., Pesch, U., & Correljé, A. (2020). Frames of reference and the interpretation of values in the Dutch shale gas debate *Responsible Innovation in Large Technological Systems* (pp. 40-63): Routledge.
- Pesch, U., Correljé, A., Cuppen, E., & Taebi, B. (2017). Energy justice and controversies: Formal and informal assessment in energy projects. *Energy Policy*, 109, 825-834.